

Jaarverslagen 2025

JAARVERSLAG PROMOTIETEAM

Ik mag weer een verslag maken over het reilen en zeilen van de VriendenBazaar over het jaar 2025. We hebben helaas één dag niet open kunnen gaan door het warme weer. Er waren die dag een aantal vrijwilligers die niet konden komen vanwege de hitte. Heel jammer natuurlijk, maar wel te begrijpen. Helaas ook door de echt hete dagen was het toch wat stil in onze tuin. De dieren hadden er ook last van, er was weinig beweging in de verblijven. Zo ook bij ons door de warmte. De omzet bleef daarom iets achter vergeten met de vorige jaren. Toch was de omzet nog 389.944 euro (inclusief btw) een zeer goed resultaat met de wetenschap dat we iets minder bezoekers hebben gehad in de tuin. Ik wil iedereen die geholpen heeft om deze omzet van de Bazaar mogelijk te maken hartelijk bedanken voor hun tomeloze inzet en bereidwilligheid om hun vrije tijd hiervoor in te zetten!

We hebben in de Bazaar ook regelmatig nieuwe materialen zoals bijvoorbeeld: knuffels, rammelaars en knisperdoekjes voor de allerkleinsten. Dit bleek een daverend succes te zijn. Deze materialen vliegen de deur uit. Ook proberen wij steeds meer te kijken naar veilige knuffels. Dat houdt dan bijvoorbeeld in: pluche met gestikte ogen en geen kralen, en meer ecomaterialen. Alleen is het jammer dat de ecomaterialen gelijk een stuk duurder zijn dan de gewone materialen.

Ook in onze houten bak met vele verschillende plastic dieren is het op dit moment heel lastig om nog leuke maar ook een beetje gelijkende dieren bestaande uit eco-materiaal, te vinden voor een leuke prijs. Zeker voor de kinderen van de schoolreises is het jammer dat de prijs omhoog moet. Je gunt het ze dat ze toch iets leuks kunnen kopen, wat niet gelijk hun hele vermogen opslokt.

Kom ook eens kijken naar onze materialen van gerecyclede petflessen. Ik had niet gedacht dat ze hiervan zulke leuke en zeer zachte materialen konden maken.

Tekst: René Huijjer

JAARVERSLAG COMMUNICATIE & PR

Het jaar werd tijdens de nieuwjaarslezing op een mooie manier afgetrapt: met een filmpje van directeur Erik Zevenbergen en Stefan Timmermans van Diergaarde Blijdorp werden we virtueel meegenomen door de diertuin en langs projecten. Die methode hebben we gedurende het jaar voortgezet. Ook de vernieuwingen aan Taman Indah werden virtueel toegelicht. Handig, omdat het met een grote groep na de lezing niet mogelijk was de stal in te gaan. En extra leuk omdat het filmpje ook voor de sociale media te gebruiken is. Zo krijgen leden én niet-leden alles mee over onze projecten. Vanzelfsprekend maakten we ook mensen enthousiast voor onze bijdrage aan de vernieuwingen van Taman Indah met diverse aankondigingen en een goede uitleg waarom de vernieuwingen nodig zijn.

Natuurlijk plaatsten we op sociale media weer mooie foto's (met dank aan Greet van Norde) en kondigden we de lezingen aan. Dat doen we natuurlijk ook in Vriendennieuws, via de website en de Vriendenmail. Vaak tonen we extra beelden over het onderwerp van de lezing, zoals bijvoorbeeld van de African Jungle Volière.

Ook konden we een leuk project bekendmaken: in 2025 zijn in de voliëres van vogels in de Maleise bosrand en het Palawanhuisje stromende waterlopen aangelegd. In 2026 volgen nog twee

opknappbeurten van voliëres. Zo konden we de plannen toelichten en de bouw volgen. Het nieuwe verblijf voor de françoislangoeren bleef ons focuspunt gedurende het jaar, maar omdat dit een langlopend project is zijn we blij ook gedurende het jaar al andere zaken in de Diergaarde te realiseren. Natuurlijk lopen ook de PhD-trajecten meerjarig door. Op die manier steunen we de onderzoekskant van de Diergaarde.

In 2025 werd een ledenwerfday georganiseerd, volledig gericht op - de naam zegt het al - het werven van nieuwe leden. Het beloofde een drukke zaterdag in het Pinksterweekend te worden, maar helaas viel er zeldzaam veel regen. Dat zorgde voor aanzienlijk minder bezoekers (en doorweekte vrijwilligers) in de Diergaarde, maar gelukkig klaarde het weer wat op, waardoor het in de loop van de middag toch wat drukker werd. Op het plein bij de VriendenBazaar was een Vriendenplein ingericht met informatie over de vereniging en de Zootjesmarkt. Samen met de Bazaar die uiteraard ook geopend was, zorgde dat voor een mooi uithangbord voor onze vereniging. De bezoekers konden letterlijk

niet om ons heen! De puzzeltocht zorgde ook voor veel plezier en aandacht. Een ander hoogtepunt was het bezoek dat men kon brengen aan de voormalige vleermuizengrot. Hier konden we uitleg geven over de nieuwbouwplannen van Blijdorp die wij financieren, maar bezoekers vonden het ook mooi om de grot weer eens te zien, waar velen (jeugd)herinneringen aan hadden. Ook dit vestigde goed de aandacht op 'de Vrienden'. Het filmpje erover op sociale media werd ruim 5.500 keer bekeken. Het filmpje over de olifantenstal werkte ook goed, deze werd ruim 1.200 keer bekeken.

De bezoeken aan de grot waren zo'n succes, dat we dit konden voortzetten tijdens de ZOOmeravonden in de Diergaarde. Ook nu kwamen duizenden bezoekers de grot bekijken én dus gelijk alles horen over onze vereniging. Een extra versie van de Zootjesmarkt bij de Bazaar viel ook in de smaak!

Na de winterlezing in november konden we de documentaire over zeeschildpad Boeier vertonen. De documentaire was eveneens te zien op het Wildlife Film Festival Rotterdam (WFFR), waardoor onze vereniging op het witte doek schitterde in diverse bioscopen. Daarnaast was de film online te bekijken.

Tekst: Bart Noordegraaf

JAARVERSLAG REISTEAM

2025: BEREN OP DE WEG!

De weg naar dierentuingeluk was dit jaar bezaaid met beren. Zwarte beren om precies te zijn. Dat zit zo. Tijdens onze acht-daagse rondreis door Frankrijk, waarbij we zeven dierentuinen bezochten, was Thoiry een van de bestemmingen. Naast het kasteel ligt niet alleen een dierentuin, maar ook een safaripark. Te bezoeken met een safaricar, maar die was nou net niet beschikbaar die dag. Toen zijn Peter en ik op goed geluk naar de ingang van de safari gelopen en hebben we in ons beste Frans gevraagd of we met onze eigen bus naar binnen mochten. En *oui*, dat was *possible*! Dus wij door de hekken met onze bus en op naar een prachtige safari. Ook onze chauffeur keek zijn ogen uit en ik zal hier niet verklappen dat ook hij een paar foto's heeft gemaakt. Vooral het laatste deel, Europa, was indrukwekkend met de vele beren, wolven en jakhalzen die links en rechts de weg overstaken. Beren van links hebben hier voorrang!

Ook de ontvangst en de rondleiding in Le PAL maakte indruk. De verzorgster was Nederlands en werkte al enkele jaren in het park. Kosten nog moeite werden gespaard. Kijkjes achter de schermen? Geen probleem. En het park zelf: prachtig aangelegd! Vooral bij de krokodillenrivier keken we onze ogen uit. Er werden ook heel wat foto's gemaakt.

Bij Beauval hadden ze niet stil gezeten. De prachtige tuin was verder uitgebreid en gelukkig hadden we hier twee dagen om alles te bekijken, zowel vanaf de grond als vanuit de kabelbaan, die hoog boven de

dieren een weids uitzicht op de dierentuin geeft.

De vijfdaagse standplaatsreis ging, op veler verzoek, naar Berlijn. Zowel in de Zoo als in het Tierpark een zeer hartelijke ontvangst en rondleiding door de Freunde Hauptstadtzoos. In Eberswalde kregen we een rondleiding met na afloop een kijkje bij de verzorging van een jonge maki die door de moeder verstoten was. Op de lange heen- en terugreis hadden we BuzzBingo met een enorme doos met prijzen uit de Vriendenbazaar, beschikbaar gesteld door mijn collega-bestuurslid René. Waarvoor dank! De prijzen vielen duidelijk in de smaak.

Voor de naturreis gingen we naar het Wildpark van Han om naar het burlen van de herten te luisteren. Het werd een vol en mooi programma met rondrit door het park, bezoek aan de grotten, vervolgens door naar het burlen en afsluiten met een maaltijd. En omdat het programma tot laat in de avond duurde, hebben we er meteen maar een weekend van gemaakt. De dag erna gingen we via Monde Sauvage naar huis, maar niet voordat we ook daar een prachtige dag met ontvangst en rondrit hebben gehad. Mooi om te zien hoe dit park in ontwikkeling is en daarom een bezoek zeker waard. En het weer deed dit weekend uitzonderlijk goed mee.

Naast de meerdaagse reizen hadden we een aantal dagtochten. Met een mooie start van het seizoen in Beekse Bergen, waar we overdag een rondleiding hadden van een bevlogen medewerker van Stichting Wildlife en in de avond het lichtspektakel Safari Lights bezochten.

Daarnaast bezochten we ook Wildlands, Aquazoo, Pakawi Park en Naturzoo Rheine. Bij die laatste tuin vertelde de kersverse directeur over Citizen Conservation, een initiatief waarbij burgers samenwerken met dierentuinen en wetenschappers om bedreigde dieren voor uitsterven te behoeden. Met name reptielen, amfibieën en vissen komen in aanmerking om thuis te houden. Burgers kunnen helpen om soorten in stand te houden door deel te nemen aan de populatiemanagement-programma's.

Als laatste reis hadden we een kerstreis naar Antwerpen. Overdag bezochten we de dierentuin en gingen we op eigen gelegenheid eten in de stad, waar de liefhebbers nog even over de kerstmarkt konden schuifelen, want o, wat was het druk! In de avond gingen we terug naar de Zoo want toen gingen de lichtjes aan. Dit jaar was het thema Magic Ocean. We bekeken prachtige lichtgevende en soms ook bewegende figuren bij een voor december heel aangename temperatuur.

En daarmee sloten we het seizoen af en hebben we wederom een geweldig reisjaar in de boeken kunnen schrijven! Met dank aan het voltallige reisteam voor de organisatie. ●

Tekst: Hans Olthoff

JAARVERSLAG SECRETARIS

In de afgelopen jaren hebben wij als bestuur regelmatig met de directie van Diergaarde Blijdorp gesproken over het belang van nieuwe ontwikkelingen in de Diergaarde. Als bestuur hebben we benadrukt dat de bezoekersbeleving omhoog moet. Blijdorp bevond zich in 2025 echter in een roerige periode. Zo verschenen in de media veel berichten over de organisatorische kant van Blijdorp met onder andere het vertrek van directeur Erik Zevenbergen, een fors financieel tekort en de komst van een nieuwe interim-directie. In 2025 zijn onze gesprekken met Blijdorp geïntensiveerd. Als vereniging willen wij natuurlijk graag bijdragen aan het nog mooier maken van de Diergaarde. Gelukkig staan er veel mooie plannen op stapel! Begin 2026 wordt gestart met de upgrade van het

ringstaartmakiverblijf en de planning is dat in de loop van 2026 wordt gestart met de bouw van het nieuwe verblijf voor de françoislangoeren waar wij als vereniging twee miljoen euro aan gaan bijdragen. Ditzelfde bedrag willen wij bijdragen aan een nieuw project op de plek van Amazonica, maar daar is op dit moment nog geen planning voor bekend.

We dragen ook bij aan kleinere projecten ter verbetering en vernieuwing. Zo was onze jaarlijkse Irmabijdrage in 2025 bestemd voor aanpassingen bij de witkruinmangabeys. De witkruinmangabeys delen een buitenverblijf met gorilla's en leven ook in de koepels naast de gorilla's. Hieraan worden een aantal aanpassingen gedaan, met onder andere meer grond en beplanting. Daarnaast worden de wanden geschilderd. Verder zijn al raamstickers toegevoegd bij de binnenverblijven. Zo kunnen de dieren zich gedeeltelijk visueel onttrekken aan soortgenoten en aan de bezoekers. Het is niet gelukt om alle aanpassingen in 2025 te realiseren, maar het zal begin 2026 gereed zijn.

Een ander project waaraan wij hebben bijgedragen dat in 2025 is gestart en in 2026 zal worden afgerond zijn diverse aanpassingen aan vier volièren. In 2025 zijn bij de volièren van vogels in de Maleise bosrand en het Palawanhuisje stromende waterlopen aangelegd. Ook de stellerzeearenden, die hun verblijf delen met raven, zullen meer water in hun verblijf krijgen. Daarnaast droegen wij bij aan het renoveren en rattenproof maken van de weervogel-volière.

Aan het eind van 2025 hebben we als vereniging aangekondigd dat we bijdragen aan een update van Taman Indah. In 2026 zal de educatie in Taman Indah worden vernieuwd en worden de verblijven van de tapirs, pythons en de jaarvogels gerenoveerd. Ook de flora van Taman Indah wordt aangepakt. Een andere belangrijke update die al in 2025 is afgerond in Taman Indah, is de vernieuwing van de bullenstal. Door deze vernieuwing kan er weer een volwassen bul worden gehouden. De nieuwe bul wordt begin 2026 verwacht en kan in de toekomst voor nageslacht gaan zorgen in de olifantenkudde van Blijdorp.

Als vereniging ondersteunen we in de periode 2024-2028 drie PhD-projecten. Eén PhD voor de Aziatische leeuwen en twee

PhD's voor de rüppellsgieren. Hiermee dragen we bij aan belangrijk onderzoek voor deze soorten in dierentuinen en het wild. In 2025 hebben we ook een donatie gedaan aan het onderzoek naar het herpesvirus. Sinds 1998 zijn er meer dan honderd jonge olifanten in dierentuinen overleden aan de verschijnselen van het herpesvirus. Ook in het wild komt het herpesvirus voor. In 2024 is het de onderzoeksgroep van Willem Schaftenaar (oud-dierenarts van Diergaarde Blijdorp) gelukt om een vaccin te ontwikkelen tegen de meest dodelijke herpesvariant. In dat jaar werd het vaccin eerst getest bij volwassen olifanten, waarbij olifant Bangka in Blijdorp de allereerste vaccinatie kreeg. Begin 2025 werden de jonge olifanten in Blijdorp, Radjik en Maxi, als eerste van tenminste zestien jonge dieren in Europa gevaccineerd.

Om bij te kunnen dragen aan alle grote en kleine projecten zijn nieuwe leden natuurlijk altijd meer dan welkom. In 2025 mochten we 143 nieuwe leden verwelkomen, helaas moesten we ook 346 leden uitschrijven. We sloten het jaar af met 4.659 leden.

Als vereniging organiseerden we in 2025 ook weer mooie en interessante activiteiten. We traptten het jaar af met de nieuwjaarslezing, met onder andere een filmpje van Erik Zevenbergen en Stefan Timmermans met diverse interessante kijkjes en gesprekjes in de Diergaarde. In de februari winterlezing nam Maarten Vis ons mee in de totstandkoming van de Arican Jungle Volière. Hij vertelde over het moment van de plannen in december 2020 tot aan de oplevering in 2024 en over de huidige soorten in de volière.

Na de winterlezing van maart over de Rwanda warmwaterlelie door Louwerens-Jan Nederlof volgde in april na de algemene ledenvergadering nog een indruk-

wekkende lezing. Door Marc Damen werd een lezing gegeven met de titel: 'Een dierentuin in oorlogstijd'. Dit was helaas geen geschiedenislezing, maar een weergave van de actuele situatie over de dierentuinen in Oekraïne, met name over de dierentuin in Kyiv.

Op 7 juni hadden we een ledenwerfdag georganiseerd in de Diergaarde. Deze zaterdag in het Pinksterweekend zou potentieel veel bezoekers trekken. Helaas was er vooral regen, heel veel regen! Toch kijken we terug op een geslaagde ledenwerfdag. De bezoekersaantallen vielen door het weer tegen, maar met een geweldig team hebben we onze vereniging goed kunnen promoten. Er was een mix van activiteiten met als hoogtepunt voor veel bezoekers een bezoek aan de voormalige vleermuizengrot. Dit maakte veel nostalgische gevoelens los bij bezoekers. Al deze bezoekers konden we het verhaal vertellen over de Vrienden, de geschiedenis van de vleermuizengrot en het nieuwe verblijf voor de françoislangoeren.

Tijdens de Zoomeravonden in Blijdorp op de zaterdagavonden in augustus konden we – net als bij de ledenwerfdag – bezoekers een kijkje laten nemen in de voormalige vleermuizengrot. Dat was (weer) een groot succes. Rijen bezoekers voor een leeg verblijf! Enkele duizenden bezoekers hebben we kunnen rondleiden.

Doordat de Haaienzaal en het Eauditorium bezet waren vanwege een betalende partij, vond de winterlezing van november plaats in restaurant De Lepelaar. In deze lezing vertelde Stephan Lugthart over de toekomstvisie dierenwelzijn en de implementatie daarvan in de Diergaarde. Deze lezing met vele interessant weetjes had wat vele Vrienden betreft nog veel langer mogen duren.

De winterlezing in december stond in het teken van de françoislangoeren. Jos Hartog vertelde over de langoeren in het algemeen en over de plannen voor het nieuwe verblijf. Alle aanwezige leden en bezoekers

konden die middag ook een kijkje nemen in de voormalige vleermuizengrot. We kijken met elkaar uit naar de start van dit mooie project! ●

Tekst: David Verhagen

JAARVERSLAG PENNINGMEESTER

Het is met veel genoegen dat ik u het financieel verslag van onze vereniging doe toekomen. Het betreft dit jaar een relatief kort verslag, aangezien er vanuit financieel oogpunt weinig bijzonderheden te melden zijn.

STAAT VAN BATEN & LASTEN

Hieronder vindt u het overzicht van onze ontvangsten en uitgaven, afgezet tegen de begroting en het voorgaande jaar.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2025

Baten	Realisatie	Begroot	Realisatie	Lasten	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2025	2025	2024		2025	2025	2024
Contributies	331.716	325.000	328.617	Vriendennieuws	41.349	40.000	40.313
Reizen	127.714	110.000	113.220	Reiskosten	115.632	100.000	99.087
Vortex en Zootjesmarkt	8.006	7.500	7.755	Inkoopkosten	155.671	175.000	148.620
Diversen	291	500	601	Kosten eigen gebruik	5.207	2.500	1.746
Verkopen	323.985	360.000	362.999	Voorraadmutatie	-4.612	-	4.431
Donaties	41.516	40.000	45.797	Softwarekosten	4.736	4.000	3.998
Legaten	382.306	500.000	1.181.836	Porti	17.421	22.500	21.370
Loterijen	12.646	11.000	11.732	Administratiekosten	8.992	8.000	12.755
Rente	70.881	60.000	69.412	Promotiekosten	6.412	5.000	3.463
				Diversen	9.331	12.000	11.436
				Accountants- en assuratiekosten	11.364	8.500	8.359
				Financiële kosten	5.045	6.000	5.628
				Geschenken	166.000	1.352.000	831.972
Negatief resultaat		321.500		Reservering (positief resultaat)	756.512		928.791
Totaal	1.299.061	1.735.500	2.121.969		1.299.061	1.735.500	2.121.969

Ik pik er een aantal bijzonderheden uit:

- De uitbreiding van het reispakket levert significant meer ontvangsten op en uiteraard navenante kosten.
- De omzet van de winkel blijft een sterk gegeven. We hebben in 2025 wel een terugval gezien ten opzichte van de begroting en het voorgaande jaar. Weersomstandigheden en tegenvallende bezoekersaantallen liggen hieraan ten grondslag. We hopen dat het tij snel keert. Positief is om te zien dat de maand december een recordmaand voor ons is geweest.
- Donaties laten al enkele jaren een dalende trend zien, voornamelijk door het gebrek aan aantrekkelijke geschenken.
- De legaten waren ook dit jaar onze grootste inkomstenbron. Deze bleven achter ten aanzien van de begroting.
- Strak beheer van onze gelden heeft ook geleid tot hogere rentebaten dan begroot, ondanks de dalende rentes.
- Aan de kostenkant zijn enkele kosten hoger uitgevallen dan begroot, waar we op andere posten de lasten hebben kunnen terugdringen. Exclusief geschenken en voorraadmutaties kwamen we nagenoeg uit op de begrote kosten.

Uiteindelijk hebben we 166.000 euro aan Blijdorp geschonken. Dit bleef wel erg ver achter op hetgeen begroot, en heeft daardoor onze kaspositie versterkt met een positief resultaat van 756.512 euro. Daarnaast hebben we de reservering voor het olifantenverblijf verlaagd met 100.000 euro. Hierdoor alloceren wij 850.000 euro toe aan de bestemmingsreserve voor het Masterplan 2050. Het restant delen we toe aan de algemene reserve.

BALANS PER 31 DECEMBER 2025

Activa		Passiva	
<i>Liquide middelen</i>		Vooruitontvangen contributies	187.103
Rekening Courant ING - CK	313.029	Vooruitontvangen reizen	18.051
Rekening Courant ING - Winkel	190.436		
Rekening Courant ING - Reizen	24.860	Te betalen accountantskosten	6.000
Rekening Courant Rabobank	42.719	Te betalen portiekosten	5.147
Spaarrekening ING	1.827.859	Te betalen overig	18
Spaarrekening Rabobank	973.937		
Spaarrekening Rabobank 2	1.938.213	Reservering Olifanten	900.000
Spaarrekening ASN	96.489	Reservering Masterplan 2050	3.750.000
Waarde goederen	84.055		
Te ontvangen rente	69.757		
Te ontvangen winkelomzet	4.800		
Te ontvangen contributies en donaties	1.658		
Vooruitbetaalde bedragen	9.857	Algemene reserve	711.347
Totaal	5.577.667	Totaal	5.577.667

De post voor te ontvangen winkelomzet betreft een contante positie uit de verkopen van december, die nog afgestort moest worden.

BEGROTING 2026

Ontvangsten		Uitgaven	
Contributies	325.000	Vriendennieuws	40.000
Reizen	110.000	Reiskosten	100.000
Vortex en Zootjesmarkt	7.500	Inkoopkosten	155.000
Diversen	500	Kosten eigen gebruik	5.000
Verkopen	325.000	Softwarekosten	5.000
Donaties	40.000	Porti	20.000
Legaten	200.000	Administratiekosten	8.000
Loterijen	11.000	Promotiekosten	5.000
Rente	50.000	Diversen	12.000
		Accountants- en assuratiekosten	10.000
		Financiële kosten	6.000
		Schenking Irmabijdrage	33.000
		Schenking françoislangoeren	2.000.000
		Schenking PhD Gieren	300.000
		Schenking Taman Indah	400.000
		Reservering	-
Negatief resultaat	2.030.000		
Totaal	3.099.000	Totaal	3.099.000

De begroting is zoals altijd behoorlijk conservatief opgesteld. Ik verwacht dat we redelijk gelijke tred zullen houden met 2025. We hebben hierbij voornamelijk rekening gehouden met de begroting van de winkel, zodat we een goede kijk houden op de verwachte inkomensstromen. Voor de legaten geldt dat we enkel begroten op basis van wat reeds in behandeling is.

Met de beoogde activiteiten voor het nieuwe verblijf van de françoislangoeren, de aanpassingen in Taman Indah en de lopende PhD-projecten zullen we een negatief resultaat draaien. Met de reserveringen ten aanzien van het Masterplan 2050 mogen we de komende jaren negatieve resultaten verwachten.

Gezien de relatief grote balansposities hoeft dat niet als ongunstig te worden opgevat.

Ik kan niet anders dan concluderen dat we een goed financieel jaar achter de rug hebben. Het is nu vooral zaak om geschenken te gaan financieren.

Tekst: Benjamin Versluijs